

enikos.gr
εδώ μιλάμε στον ενικό

**εδώ μιλάμε
στον ενικό!**

**ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΕΣ 2015
ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ ΚΑΙ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ**

Επιμέλεια: Γακης Τσακαλακος

1ο ΘΕΜΑ

A1. Αν οι συναρτήσεις f, g είναι παραγωγισιμες στο \mathbb{R} , να αποδειξετε ότι $(f(x) + g(x))' = f'(x) + g'(x)$, $x \in \mathbb{R}$

Μοναδες 7

A2. Ποτε λεμε οτι μια συναρτηση f είναι παραγωγισιμη στο σημειο x_0 του πεδιου ορισμου της;

Μοναδες 4

A3. Αν x_1, x_2, \dots, x_n είναι οι παρατηρησεις μιας ποσοτικης μεταβλητης X ενος δειγματος μεγεθους n και w_1, w_2, \dots, w_n είναι οι αντιστοιχοι συντελεστες σταθμισης (βαρυντητας), να ορισετε τον σταθμικο μεσο της μεταβλητης X .

Μοναδες 4

A4. Να χαρακτηρισετε τις προτασεις που ακολουθουν, γραφοντας στο τετραδιο σας διπλα στο γραμμα που αντιστοιχει σε καθε προταση τη λεξη **Σωστο**, αν η προταση είναι σωστη, η **Λαθος**, αν η προταση είναι λανθασμενη.

α) Εαν για τη συναρτηση f ισχυει $f'(x_0) = 0$, για $x_0 \in (\alpha, \beta)$, $f'(x) > 0$ στο (α, x_0) και $f'(x) < 0$ στο (x_0, β) , τυοτε η f παρουσιαζει ελαχιστο στο διαστημα (α, β) για $x = x_0$.

(μοναδες 2)

β) Ενα τοπικο ελαχιστο μιας συναρτησης στο πεδιο ορισμου της μπορει να είναι μεγαλυτερο απο ενα τοπικο μεγιστο

(μοναδες 2)

γ) Η διακυμανση των παρατηρησεων μιας ποσοτικης μεταβλητης X εκφραζεται με τις ιδιες μοναδες με τις οποιες εκφραζονται οι παρατηρησεις.

(μοναδες 2)

δ) Αν για τους συντελεστες μεταβολης των δειγματων A και B ισχυει $CV_B > CV_A$, τυοτε λεμε οτι το δειγμα B εμφανιζει μεγαλυτερη ομοιογενεια απο το δειγμα A .

(μοναδες 2)

ε) Αν A, B είναι ενδεχομενα ενος δειγματικου χωρου Ω , τυοτε η εκφραση «η πραγματοποιηση του A συνεπαγεται την πραγματοποιηση του B » δηλωνει οτι $A \subseteq B$.

(μοναδες 2)

Μοναδες 10

1ο ΛΥΣΗ

A1.Εστω η συναρτηση $F(x) = f(x) + g(x)$. Εχουμε

$$\begin{aligned} F(x+h) - F(x) &= (f(x+h) + g(x+h)) - (f(x) + g(x)) \\ &= (f(x+h) - f(x)) + (g(x+h) - g(x)), \end{aligned}$$

$$\text{και για } h \neq 0, \quad \frac{F(x+h) - F(x)}{h} = \frac{f(x+h) - f(x)}{h} + \frac{g(x+h) - g(x)}{h}.$$

Επομενως

$$\lim_{h \rightarrow 0} \frac{F(x+h) - F(x)}{h} = \lim_{h \rightarrow 0} \frac{f(x+h) - f(x)}{h} + \lim_{h \rightarrow 0} \frac{g(x+h) - g(x)}{h} = f'(x) + g'(x).$$

Άρα

$$(f(x) + g(x))' = f'(x) + g'(x)$$

A2.

Αν το οριο $\lim_{h \rightarrow 0} \frac{f(x_0+h) - f(x_0)}{h}$ υπαρχει και ειναι πραγματικος αριθμος, τοτε λεμε οτι η f ειναι παραγωγισιμη στο σημειο x_0 του πεδιου ορισμου της. Το οριο αυτο ονομαζεται **παραγωγος της f στο x_0** , συμβολιζεται με $f'(x_0)$ και διαβαζεται "f τονουμενο του x_0 ".

$$\text{Εχουμε λοιπον: } f'(x_0) = \lim_{h \rightarrow 0} \frac{f(x_0+h) - f(x_0)}{h}$$

A3.

$$\bar{x} = \frac{x_1 w_1 + x_2 w_2 + \dots + x_n w_n}{w_1 + w_2 + \dots + w_n} = \frac{\sum_{i=1}^n x_i w_i}{\sum_{i=1}^n w_i}$$

A4.

α) Λαθος

β) Σωστο

γ) Λαθος

δ) Λαθος

ε) Σωστο

2ο ΘΕΜΑ

Εστω A, B και Γ ενδεχομενα ενός δειγματικου χωρου Ω . Οι πιθανοτητες των ενδεχομενων $A, A \cap B$ και $A \cup B$ ανηκουν στο συνολο λυσεων της εξισωσης $(3x - 1)(8x^2 - 6x + 1) = 0$

Η πιθανοτητα του ενδεχομενου Γ ανηκει στο συνολο λυσεων της εξισωσης $9x^2 - 3x - 2 = 0$

B1.

Να αποδειξετε οτι $P(A) = \frac{1}{3}$, $P(A \cap B) = \frac{1}{4}$ και $P(A \cup B) = \frac{1}{2}$

Μοναδες 5

B2. Να υπολογισετε την πιθανοτητα $P(A' - B')$, καθως επισης και την πιθανοτητα του ενδεχομενου

Δ : «πραγματοποιειται το πολυ ενα απο τα ενδεχομενα A και B ».

Μοναδες 8

B3. Να υπολογισετε την πιθανοτητα του ενδεχομενου

E : «πραγματοποιειται μονο ενα απο τα ενδεχομενα A και B ».

Μοναδες 6

B4. Να εξετασετε αν τα ενδεχομενα B και Γ ειναι ασυμβιβαστα.

Μοναδες 6

2ο ΛΥΣΗ

$$(3x-1)(8x^2-6x+1)=0 \Leftrightarrow \eta \left. \begin{array}{l} 3x-1=0 \\ 8x^2-6x+1=0 \end{array} \right\} \Leftrightarrow x=\frac{1}{3} \eta x=\frac{1}{4} \eta x=\frac{1}{2} \text{ με } \frac{1}{4} < \frac{1}{3} < \frac{1}{2}$$

$$9x^2-3x-2=0 \Leftrightarrow \begin{cases} x_1 = -\frac{1}{3} < 0 \text{ απορριπτεται} \\ x_2 = \frac{2}{3} \Rightarrow \boxed{P(\Gamma) = \frac{2}{3}} \end{cases}$$

B1.

Για τα ενδεχομενα A, B του δειγματικου χωρου Ω είναι :

$$A \cap B \subseteq A \subseteq A \cup B \Leftrightarrow P(A \cap B) \leq P(A) \leq P(A \cup B)$$

$$\text{Οποτε, } \boxed{P(A \cap B) = \frac{1}{4}}, \boxed{P(A) = \frac{1}{3}}, \boxed{P(A \cup B) = \frac{1}{2}}$$

B2.

Είναι

$$P(A \cup B) = P(A) + P(B) - P(A \cap B) \Leftrightarrow \frac{1}{2} = \frac{1}{3} + P(B) - \frac{1}{4} \Leftrightarrow P(B) = \frac{5}{12}$$

$$\bullet P(A' - B') = P(A') - P(A' \cap B') = 1 - P(A) - P[(A \cup B)'] = 1 - P(A) - 1 + P(A \cup B) = -\frac{1}{3} + \frac{1}{2} = \frac{1}{6}$$

$$\bullet P(\Delta) = P[(A \cap B)'] = 1 - P(A \cap B) = 1 - \frac{1}{4} = \frac{3}{4}$$

B3.

$$P(E) = P[(A - B) \cup (B - A)] \stackrel{\text{ασυμβιβαστα}}{=} \overset{A-B, B-A}{=} P(A - B) + P(B - A) = P(A) + P(B) - 2P(A \cap B) =$$

$$= \frac{1}{3} + \frac{5}{12} - \frac{2}{4} = \frac{1}{4}$$

B4.

Είναι

$$P(B) + P(\Gamma) = \frac{5}{12} + \frac{2}{3} = \frac{13}{12} > 1$$

Οποτε τα ενδεχομενα B και Γ δεν είναι ασυμβιβαστα.

3ο ΘΕΜΑ

Θεωρούμε ένα δείγμα n παρατηρήσεων μιας συνεχούς ποσοτικής μεταβλητής X , τις οποίες ομαδοποιούμε σε 5 ισοπλάτεις κλάσεις, όπως παρουσιάζονται στον Πίνακα I, όπου $f_i \%$, $i = 1, 2, 3, 4, 5$ είναι οι σχετικές συχνότητες επί τοις εκατό των αντιστοιχών κλάσεων. Θεωρούμε ότι οι παρατηρήσεις κάθε κλάσης είναι ομοιομορφα κατανεμημένες. Δίνεται ότι :

- Το ποσοστό των παρατηρήσεων του δείγματος που είναι μικρότερες του 10 είναι 10%.
- Το ποσοστό των παρατηρήσεων του δείγματος που είναι μεγαλύτερες ή ίσες του 16 είναι 30%.
- Στο κυκλικό διαγράμμα σχετικών συχνοτήτων, η γωνία του κυκλικού τομέα που αντιστοιχεί στην 3η κλάση είναι 108° .
- Η μέση τιμή των παρατηρήσεων του δείγματος είναι $\bar{x} = 14$.

Κλάσεις	$f_i \%$
[8, 10)	
[10, 12)	
[12, 14)	
[14, 16)	
[16, 18)	

Γ1. Να αποδείξετε ότι $f_1 \% = 10, f_2 \% = 10, f_3 \% = 30, f_4 \% = 20, f_5 \% = 30$.

Δεν είναι απαραίτητο να μεταφέρετε στο τετράδιο σας τον Πίνακα I συμπληρωμένο.

Μονάδες 6

Γ2. Να εξετάσετε αν το δείγμα των παρατηρήσεων είναι ομοιογενές.

Δίνεται ότι $\sqrt{6,6} \approx 2,57$

Μονάδες 7

Γ3. Εστώ x_1, x_2, x_3 και x_4 τα κεντρα της 1ης, 2ης, 3ης και 4ης κλάσης αντίστοιχα και v_1, v_2, v_3 και v_4 οι συχνότητες της 1ης, 2ης, 3ης και 4ης κλάσης αντίστοιχα. Αν $\sum_{i=1}^4 x_i v_i = 1780$, να βρείτε το πλήθος n των παρατηρήσεων του δείγματος.

Μονάδες 5

Γ4. Εστώ $\alpha_1, \alpha_2, \alpha_3, \alpha_4, \alpha_5$ πέντε τυχαία επιλεγμένες παρατηρήσεις διαφορετικές μεταξύ τους από το παραπάνω δείγμα n παρατηρήσεων. Ορίζουμε ως $\bar{\alpha}$ τη μέση τιμή των πέντε αυτών παρατηρήσεων και S_α την τυπική τους αποκλίση.

Εάν $\beta_i = \frac{\alpha_i - \bar{\alpha}}{S_\alpha}$ για $i = 1, 2, 3, 4, 5$, να δείξετε ότι η μέση τιμή $\bar{\beta}$ του δείγματος

είναι ίση με 0 και η τυπική του αποκλίση S_β είναι ίση με 1.

Μονάδες 7

3ο ΛΥΣΗ

Γ1.

Είναι

- $f_1 \% = 10 \Leftrightarrow f_1 = 0,10$ (υποθεση)
- $f_5 \% = 30 \Leftrightarrow f_5 = 0,30$ (υποθεση)
- $\alpha_3 = 108^0 \Leftrightarrow f_3 \cdot 360^0 = 108^0 \Leftrightarrow f_3 = 0,30$
- $f_1 = f_2 = f_3 = f_4 = f_5 = 1 \Leftrightarrow f_2 + f_4 = 0,30 \Leftrightarrow f_2 = 0,30 - f_4$ (1)
- $\bar{x} = 14 \Leftrightarrow x_1 f_1 + x_2 f_2 + x_3 f_3 + x_4 f_4 + x_5 f_5 = 14 \Leftrightarrow$
 $9 \cdot 0,10 + 11 \cdot (0,30 - f_4) + 13 \cdot 0,30 + 15 \cdot f_4 + 17 \cdot 0,30 = 14 \Leftrightarrow \dots \Leftrightarrow$
 $f_2 = 0,10$ και $f_4 = 0,20$

Γ2.

$$s^2 = \sum_{i=1}^5 (x_i - \bar{x})^2 \cdot f_i =$$

$$= (9 - 14)^2 \cdot 0,1 + (11 - 14)^2 \cdot 0,1 + (13 - 14)^2 \cdot 0,3 + (15 - 14)^2 \cdot 0,2 + (17 - 14)^2 \cdot 0,3 = 6,6$$

$$\text{Αρα } s = \sqrt{6,6} \text{ και } CV = \frac{s}{\bar{x}} = \frac{\sqrt{6,6}}{14} = \frac{2,57}{14} \approx 0,18 > 0,1$$

Δηλαδή το δείγμα δεν είναι ομοιογενές.

Γ3.

$$\sum_{i=1}^4 x_i \cdot v_i = 1780 \quad \Leftrightarrow \quad \sum_{i=1}^4 x_i \cdot f_i \cdot v = 1780 \Leftrightarrow$$

$$v \cdot (9 \cdot 0,1 + 11 \cdot 0,1 + 13 \cdot 0,3 + 15 \cdot 0,2) = 1780 \Leftrightarrow 8,9v = 1780 \Leftrightarrow v = 200$$

Γ4.

Είναι

$$\bar{\beta} = \frac{1}{5} \cdot \sum_{i=1}^5 \beta_i = \frac{1}{5} \cdot \left(\frac{\alpha_1 - \bar{\alpha}}{S_\alpha} + \frac{\alpha_2 - \bar{\alpha}}{S_\alpha} + \frac{\alpha_3 - \bar{\alpha}}{S_\alpha} + \frac{\alpha_4 - \bar{\alpha}}{S_\alpha} + \frac{\alpha_5 - \bar{\alpha}}{S_\alpha} \right) = \frac{1}{5} \cdot \frac{\sum_{i=1}^5 \alpha_i - 5\bar{\alpha}}{S_\alpha} =$$

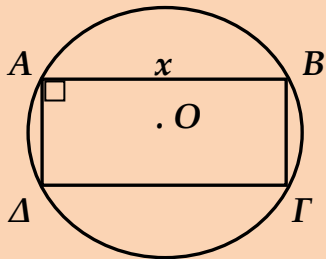
$$= \frac{1}{5} \cdot \frac{5\bar{\alpha} - 5\bar{\alpha}}{S_\alpha} = 0$$

$$s_\beta^2 = \frac{1}{5} \cdot \sum_{i=1}^5 (\beta_i - \bar{\beta})^2 \stackrel{\bar{\beta}=0}{=} \frac{1}{5} \cdot \sum_{i=1}^5 \beta_i^2 = \frac{1}{5} \cdot \sum_{i=1}^5 \left(\frac{\alpha_i - \bar{\alpha}}{S_\alpha} \right)^2 = \frac{1}{S_\alpha^2} \cdot \frac{1}{5} \cdot \sum_{i=1}^5 (\alpha_i - \bar{\alpha})^2 = \frac{1}{S_\alpha^2} \cdot S_\alpha^2 = 1$$

$$\text{Αρα } s_\beta = 1$$

4ο ΘΕΜΑ

Δίνεται κύκλος (O, ρ) με κέντρο O και ακτίνα $\rho = 5$ και ορθογώνιο $AB\Gamma\Delta$ εγγεγραμμένο στον κύκλο αυτόν με πλευρά $AB = x$, όπως φαίνεται στο **Σχήμα Ι**.

Δ1. Να αποδείξετε ότι το εμβαδόν του ορθογωνίου $AB\Gamma\Delta$, ως συνάρτηση του x , δίνεται από τον τύπο $f(x) = x \cdot \sqrt{100 - x^2}$, $0 < x < 10$.

Μονάδες 4

Δ2. Να βρείτε την τιμή του x για την οποία το εμβαδόν του ορθογωνίου $AB\Gamma\Delta$ γίνεται μέγιστο. Για την τιμή αυτήν του x , δείξτε ότι το ορθογώνιο $AB\Gamma\Delta$ είναι τετράγωνο.

Μονάδες 5

Δ3. Να υπολογίσετε το όριο $\lim_{x \rightarrow 0} \frac{f(1+x) - \sqrt{99}}{98 \cdot x}$

Μονάδες 8

Δ4. Εστω A, B ενδεχόμενα ενός δειγματικού χώρου Ω . Αν $P(A - B) > 0$, να δείξετε ότι

$$f\left(\frac{P(A - B)}{\sqrt{100 - P^2(A)}}\right) \leq f\left(\frac{P(A)}{\sqrt{100 - P^2(A - B)}}\right)$$

Μονάδες 8

4ο ΛΥΣΗ

Δ1.

Η ΒΔ είναι διάμετρος ($A = 90^\circ$) οπότε απ' το Πυθαγόρειο θεώρημα στο τρίγωνο ΑΒΔ :

$$AB^2 + AD^2 = BD^2 \Leftrightarrow x^2 + AD^2 = 100 \Leftrightarrow AD = \sqrt{100 - x^2} \text{ με } 100 - x^2 \geq 0 \text{ αφού } 0 < x < 10$$

$$\text{Το εμβαδόν του ορθογωνίου είναι : } E = AB \cdot AD = x \cdot \sqrt{100 - x^2}$$

Οπότε

$$f(x) = x \cdot \sqrt{100 - x^2}$$

Δ2.

Η συναρτησιμότητα f είναι παραγωγισιμη στο (0, 1) με

$$f'(x) = x' \cdot \sqrt{100 - x^2} + x \cdot (\sqrt{100 - x^2})' = \sqrt{100 - x^2} + x \cdot \frac{-2x}{2\sqrt{100 - x^2}} = \frac{100 - 2x^2}{\sqrt{100 - x^2}}$$

$$\bullet f'(x) = 0 \Leftrightarrow \frac{100 - 2x^2}{\sqrt{100 - x^2}} = 0 \Leftrightarrow 100 - 2x^2 = 0 \Leftrightarrow x^2 = 50 \Leftrightarrow x = 5\sqrt{2}$$

$$\bullet f'(x) > 0 \Leftrightarrow \frac{100 - 2x^2}{\sqrt{100 - x^2}} > 0 \Leftrightarrow 100 - 2x^2 > 0 \Leftrightarrow x^2 < 50 \Leftrightarrow x < 5\sqrt{2} : f \text{ γν. αυξουσα}$$

$$\bullet f'(x) < 0 \Leftrightarrow \frac{100 - 2x^2}{\sqrt{100 - x^2}} < 0 \Leftrightarrow 100 - 2x^2 < 0 \Leftrightarrow x^2 > 50 \Leftrightarrow x > 5\sqrt{2} : f \text{ γν. φθινουσα}$$

Δηλαδή η f παρουσιάζει μέγιστο για $x = 5\sqrt{2}$

Το εμβαδόν γίνεται μέγιστο για $x = 5\sqrt{2}$, οπότε $AD = \sqrt{100 - 50} = \sqrt{50} = 5\sqrt{2} = x$

Άρα για $x = 5\sqrt{2}$ το τετραπλευρό είναι τετράγωνο.

Δ3.

Είναι

$$\bullet f(1) = 1 \cdot \sqrt{100 - 1^2} = \sqrt{99} \quad \bullet f'(1) = \frac{100 - 2 \cdot 1^2}{\sqrt{100 - 1^2}} = \frac{98}{\sqrt{99}} = \frac{98 \cdot \sqrt{99}}{99}$$

$$\lim_{x \rightarrow 0} \frac{f(1+x) - \sqrt{99}}{98x} = \frac{1}{98} \cdot \lim_{x \rightarrow 0} \frac{f(1+x) - f(1)}{1+x-1} = \frac{1}{98} \cdot f'(1) = \frac{1}{98} \cdot \frac{98 \cdot \sqrt{99}}{99} = \frac{\sqrt{99}}{99}$$

Δ4.

• Είναι

$$\left. \begin{array}{l} 0 < P(A) \leq 1 \\ 0 < P(A-B) \leq 1 \end{array} \right\} \Rightarrow \left. \begin{array}{l} 0 < P^2(A) \leq 1 \\ 0 < P^2(A-B) \leq 1 \end{array} \right\} \Rightarrow \left. \begin{array}{l} 0 > -P^2(A) \geq -1 \\ 0 > -P^2(A-B) \geq -1 \end{array} \right\} \Rightarrow$$

$$\left. \begin{array}{l} 100 > 100 - P^2(A) \geq 99 \\ 100 > 100 - P^2(A-B) \geq 99 \end{array} \right\} \Rightarrow \left. \begin{array}{l} 10 > \sqrt{100 - P^2(A)} \geq \sqrt{99} \\ 10 > \sqrt{100 - P^2(A-B)} \geq \sqrt{99} \end{array} \right\} \Rightarrow$$

4ο ΛΥΣΗ

$$\left. \begin{array}{l} \frac{1}{10} < \frac{1}{\sqrt{100-P^2(A)}} \leq \frac{\sqrt{99}}{99} \\ \frac{1}{10} < \frac{1}{\sqrt{100-P^2(A-B)}} \leq \frac{\sqrt{99}}{99} \end{array} \right\} \Rightarrow \left. \begin{array}{l} 0 < \frac{1}{\sqrt{100-P^2(A)}} \\ 0 < \frac{1}{\sqrt{100-P^2(A-B)}} \end{array} \right\} \Rightarrow$$

$$\frac{1}{\sqrt{100-P^2(A)} \cdot \sqrt{100-P^2(A-B)}} > 0$$

- Η f είναι γν. αυξουσα στο $(0, 5\sqrt{2})$ αρα και στο $(0, 1]$.

Ετσι

$$A - B \subseteq A \Rightarrow P(A - B) \leq P(A) \Rightarrow f(P(A - B)) \leq f(P(A)) \Rightarrow$$

$$P(A - B) \cdot \sqrt{100 - P^2(A - B)} \leq P(A) \cdot \sqrt{100 - P^2(A)} \xrightarrow[\frac{1}{\sqrt{100-P^2(A)} \cdot \sqrt{100-P^2(A-B)}}]{\text{πολλαπλασιαζουμε με}} \Rightarrow$$

$$P(A - B) \cdot \cancel{\sqrt{100 - P^2(A - B)}} \cdot \frac{1}{\sqrt{100 - P^2(A)} \cdot \cancel{\sqrt{100 - P^2(A - B)}}} \leq$$

$$P(A) \cdot \cancel{\sqrt{100 - P^2(A)}} \cdot \frac{1}{\cancel{\sqrt{100 - P^2(A)}} \cdot \sqrt{100 - P^2(A - B)}} \Rightarrow$$

$$\frac{P(A - B)}{\sqrt{100 - P^2(A)}} \leq \frac{P(A)}{\sqrt{100 - P^2(A - B)}} \xrightarrow[\text{στο } (0,1)]{f \uparrow} f\left(\frac{P(A - B)}{\sqrt{100 - P^2(A)}}\right) \leq f\left(\frac{P(A)}{\sqrt{100 - P^2(A - B)}}\right)$$